

M

Kumo socken.

Undersökning av ett gravfält på Myllymäki
i Kakkulais by.

Då jag i juni 1909 på en tjänsteresa vistades några timmar i Kumo, begagnade jag mig av tiden för att besöka två kända på Kumoälvs strand belägna fyndställen från järnåldern, nämligen Käänikänmäki i Paistila by och Myllymäki i Kakkulaisby för att efterfråga eventuella nya fynd. På Myllymäki erhöll jag även ett långt sköldbeslag av järn, som mjölnaren Oskari Rautio hade hittat nära bäckens östra brant, ca 12 m SO om sin stuga. (H. M. 5355). Följande år (i juni 1910) var jag i tillfälle att undersöka fyndstället.

Myllymäki bildar på Kumoälvs högra strand en nästan spetsvinklig, av Pahdinginkoski omfluten udde, nedanom vilken älven utvidgar sig till en liten sjö. På uddens yttersta ände står den lilla vattenkvarn, efter vilken stället har fått sitt namn. Stranden stupar brant ner mot älven från den stätt, av vilken Myllymäki utgör en del. Mjölnaren Rautios lilla stuga står på platan invid Körvägen, som leder ned till kvarnen och cirka 50 m N om denna. Platans yttersta hörn upptages av Rautios potatislund, som då (1910) mätte 16 m i längd och 6-7 m i bredd. Vid uppgräflning av denna åkertäppa hade år 1893 av dövarande mjölnaren J. Vänni hittats en del föremål från folkvandringstiden, vilka snart därpå sändes till Statens Historiska Museum (H. M. 2974:1-24). År 1894 hade statsarkeologen J. R. Aspelin undersökt po-

potatislandet och området närmast O och N om det-
samma och där funnit där brända ben samt va-
pen och smycken från folkvandringstiden (H. M.
2993: 1-45). Sedan dess ha flera gånger nya fynd
från detta ställe blivit sända till museet (H. M.
2998: 18; 3175 och 3988: 35-42).

Mina egna undersökningar gällde området mel-
lan Rautios stuga, potatislandet och branten mot
vägen till Kroasen. Grävningarna börjades vid bran-
ten och fortsattes i västlig riktning över ett 18 m
långt och 9-12 m brett område. Den östra delen av
detta område visade sig vara förut omrörd, dock gjor-
des även där några fynd: vid 1 hittades ett par
järnspikar, möjligen från nyare tid, vid 2 ett
likarmat spänne av den vanliga lilla finländska
typen från den senare folkvandringstiden. Den större
västra hälften av det undersökta området upp-
togs av en stenplan, som kom till synes efter torvens
avlägsnande. Tidigare hade endast några större
stenar höjt sig över torven. Inom stentäckningens
södra del hittades på ett område av cirka 7 m²
(3,5 m längd i SW-NO och 1,5-2 m bredd) ett antal
vapen och smycken från folkvandringstidens slut
och i temligen rikligt mått brända ben. Föremä-
len och bensmulorna lägo mellan och under stentäck-
ningens stener, en del av benen även på stentäck-
ningen. Vid det på kartan med 3 betecknade stäl-
let hittades en kniv, vid 4 ett fragment av ett
karskjut, vid 5 ett fragment av en sköldbackla.
De följande föremälen lägo nära varandra: vid 7
en järnnål - Aspelin 1471, 1472, vid 8 en dylik nål,
vid 9 en järnsölja med avlångt rembeslag, vid 10

en spjutspets med tånge samt en stor kniv, vid 11
en dylik näl som de nyssnämnda och 2 knivar, vid
12 återigen en näl som de föregående, och ett halv-
mänformigt hängemycke av järn (sannolikt hörande
till hästmundering) och den omböjda övre delen av
en stor kniv, vid 13 en liten kniv, vid 14 2
knivar. Därjämte hittades ett fragment av ett toe-
eggt svärd, en bit smuttet glas, sannolikt en
smulten pärla, 2 lerkärleksbitar och några spikar,
de sistnämnda troligen från nyare tid. En kast-
spjutspets med lång hals hade före vår ankomst
hittats invid branten mot vägen vid det på kar-
tan med x betecknade stället. Den köptes av mig
för museets räkning. — Försöksgrävningar, före-
tagna inom Rautios stuga och i en gravhöglignan-
de upptjning strax N om Rautios uthus, mel-
lan vägen och älven, förblev utan resultat.
Fynden ha i museets katalog fått inventarie-
numren 5578: 1-27.

II.

Undersökning av ett fyndställe på
Hyytti hemman tillhöriga Kirkkovainis be-
nämnda äker, Kakkulais by.

Ungefär 800 m NW om brandgravfältet på Myllymäki
en Hyytti hemman tillhörig, Kirkkovainis benämnd äker. På ett o-
uppodlat stenigt ställe, som höjer sig obetydligt över åkerns nivå hade
år 1907 vid mullgrävning hittats en sköldbuckla - Spjelin 1300, en spjutspets med
tånge och en järnnäl - Spjelin 1472. Fynden hämtades till mig, då jag grävde på
Myllymäki, och förvärvades åt museet. Med anledning därav verkställde jag gräv-
ningar på fyndstället och gjorde därvid följande iakttagelser. Det uppodlade

stället ligger ungefär 50 m W om den punkt vid landsvägen från Kakkulais till Kyrköbyn, som är 141 m S om vägskillnaden mellan denna väg och vägen till Haistila by och är cirka 21 m långt från W-O och 15 m brett från N-S. I synnerhet i dess nordöstra ände funnos stora stenar, som endast till en del hade släpats dit från åkern. Här och där funnos gropar, som hade uppkommit genom mullgrävning. På en tege några tiotal m nordligare funnos en liknande uppodlad jordbit och enligt mina arbetares uppgift hade sådana stenbundna ställen funnits flerstädes på åkrarna, men blivit senare odlade. Utan de av mig köpta föremålen hade på det förstnämnda stället hittats ett svärd, en lång kniv, en ring och ett runt spänne, vilka dock icke mera funnos i behåll. Sakerna hade legat invid stenar, delvis under mindre stenar. Av dessa uppgifter och av fynden att döma har här funnits ett brändgravfält från samma tid som det på Myllymäki.

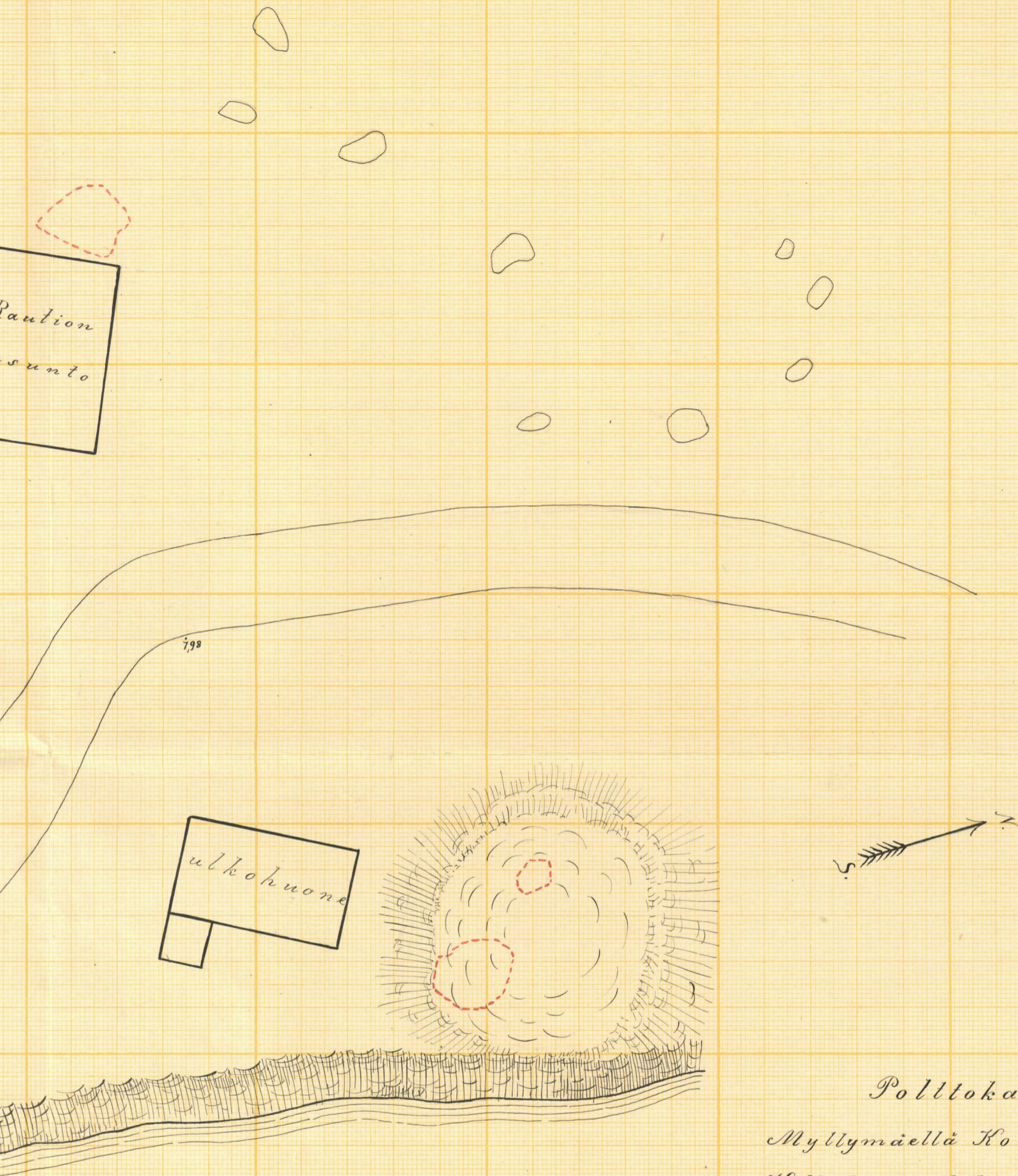
Jag grävde invid de ställen, på vilka enligt uppgift de ovan nämnda föremålen blivit hittade, och fann där vid 1 direkt under torven den övre delen av ett eneeggat svärd, vars handtag var något böjt, vid 2 ytterligare ett fragment av samma svärd och ett runt genombrutet bronsspänne (avbildat i Finskt Museum 1911, sid. 54 fig. 18), - dessa senare föremål lägs cirka 30 cm djupt i mörkare jord. Dessutom hittades vid sällning av den uppgrävda jorden en lerkärlsbit, 4 slaggbitar, 3 brända benbitar, den övre delen av en troligen modern järnspik och ett fragment av ett järnföremål, som troligen ävenledes är modernt. Föremålen äro katalogiserade under numren 5578: 28-38.

Alfred Hackman.

Skala 20 m

i n k o s k i

Polttokalmisto

Myllymäellä Kokemäen pitäjän
Kakkulaisten kylässä.

Tutkivat ja kartoittivat v. 1910

A. Haackman ja G. Topelius

Punaisilla pilkkuviivoilla ovat tutkitut
alueet rajoitetut.

Joh. Loh. Oksanen H.

Kumo socken.

3056

1. Kumo älfs krökning vid Ylistaro by.
Vid x Koonikänmäki gräffält.

3055

2. Utsikt från Koonikänmäki gräffält
i Paistila by mot W.

2

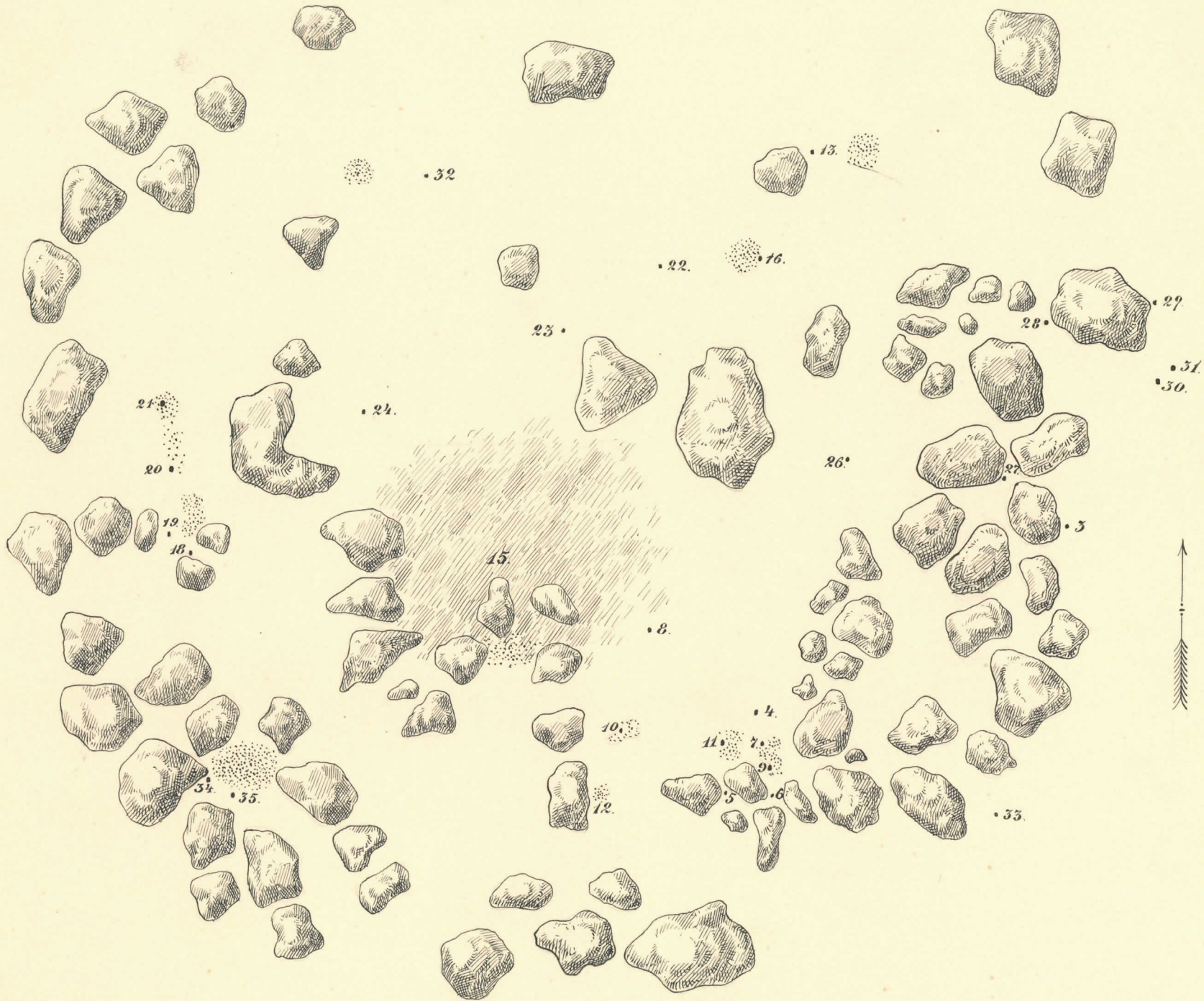
3. Del af Koonikänmäki gräffält
i Paistila by.

3057

4. Kumo älf; i fonden Pakvingin koski.

2
Juli

☼ = Verbrannte Knochen.

Skala : 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 1 2 3 4 5 Meter.

Kohemäki, Koonikömmäki. A. Kachina
D. Erdwurf.

Hackmannin kert.

Kuus, Koonikanki 1897.

P. M. 529.

L. 127

Kobemäki

Karta
 öfver Skogti Ruskulls och N. W. Hemmans
 Åkrar i Fahlkullars by och Roms Lockens af
 Åbo och Björneborgs Län
 Uffattad år 1767 af L. Gezelius

Kumo socken

1. Myllymäki (i förgrunden) invid Pakdingin koski-fors på Hakkulais bys mark. Bilden är tagen från Nmot S.

2. Brandgraffältet på Myllymäki under pågående undersökning: stenplanen efter torfvens aflägsnande.

3. Myllymäkis östra kant. I mitten Pahdinginkoski,
i bakgrunden till vänster på Kumoelfs vänstra strand
Hassala hemman. Bilden är tagen från SW mot NO.

4. Myllymäkis nordöstra ända, sedd från mjölnarens
bodingshus mot NO. I bakgrunden till vänster Hassala
hemman.

A. Hackman 1910.

Kumo socken.

Kirkkovainio-åkeren på Hyytti hemmans mark
i Kakkulais by. De uppstaplade sikkatorerna stå
på ett ouppodlat ställe, där fyndet H. M. 5578:
28-30 har gjorts. Troligen har där funnits ett
brandgravfält från folkvandringstiden. Bilden
är tagen från O mot W.

A. Hakman 1910